

BUGAJSKA, Małgorzata, RANISZEWSKI, Szymon, TOMANEK, Mateusz and BOREK, Dominik. The Rio 20+ process, the idea of sustainable development - current and historical legal perspectives for sport and tourism. *Quality in Sport*. 2023;14(1):135-139. eISSN 2450-3118. DOI <https://dx.doi.org/10.12775/QS.2023.14.01.011> <https://apcz.umk.pl/QS/article/view/45768>

The journal has had 20 points in Ministry of Education and Science of Poland parametric evaluation. Annex to the announcement of the Minister of Education and Science of December 21, 2021. No. 32582. Has a Journal's Unique Identifier: 201398. Scientific disciplines assigned: Economics and finance (Field of social sciences); Management and Quality Sciences (Field of social sciences). Punkty Ministerialne z 2019 - aktualny rok 20 punktów. Załącznik do komunikatu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 grudnia 2021 r. Lp. 32582. Posiada Unikatowy Identyfikator Czasopisma: 201398. Przypisane dyscypliny naukowe: Ekonomia i finanse (Dziedzina nauk społecznych); Nauki o zarządzaniu i jakości (Dziedzina nauk społecznych). © The Authors 2023; This article is published with open access at License Open Journal Systems of Nicolaus Copernicus University in Torun, Poland Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Noncommercial License which permits any noncommercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author (s) and source are credited. This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non commercial license Share alike. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited. The authors declare that there is no conflict of interests regarding the publication of this paper. Received: 14.07.2023. Revised: 25.07.2023. Accepted: 30.07.2023. Published: 29.08.2023.

Proces Rio 20+ idea zrównoważonego rozwoju - perspektywy obecne i historycznoprawne dla sportu i turystyki

Małgorzata BUGAJSKA¹, Szymon RANISZEWSKI^{2*}, Mateusz TOMANEK³, Dominik BOREK⁴

¹ Towarzystwo Sieci Naukowej Prawa Sportowego, Plac Weysenhoffa 11, 85-072 Bydgoszcz, Polska, malgorzatabugajska@gmail.com, ORCID iD: 0000-0003-2875-2653

² Towarzystwo Sieci Naukowej Prawa Sportowego, Plac Weysenhoffa 11, 85-072 Bydgoszcz, Polska, raniszewski.szymon@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-4374-8786

*Corresponding Author

³ Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, mtomanek@umk.pl, ORCID iD: 0000-0002-9527-2513

⁴ College of International Business ISM Slovakia in Prešov, 1 Duchnovičovo námestie, Prešov 080 01, Slovak Republic, dpborek@wp.pl, ORCID iD: [0000-0002-4359-9426](https://orcid.org/0000-0002-4359-9426)

Abstract

The article presents the characteristics and main assumptions of the RIO 20+ Process, and also focuses on the European Union's support for the idea of sustainable development in the world. The starting point for further considerations in the article is to explain what the Rio 20+ Process is, what are its goals, main assumptions and how this process functioned in 2012. The work will discuss the document entitled "The future we want" in the context of sport and tourism. Conclusions will also be formulated regarding the idea to address this issue during the Polish Presidency of the EU Council in the second half of 2025. The article uses the dogmatic and exegetical method, documents that were produced under the so-called Rio 20+ concept. The article presents the personal views of the authors and cannot be interpreted as the position of any authority, entity or institution. The article presents the legal status as of January 1, 2023.

Keywords: sustainable development, sport, tourism, RIO20+ process

Streszczenie

Artykuł przedstawia charakterystykę i główne założenia Procesu RIO 20+, a także skupia się na poparciu Unii Europejskiej dla idei zrównoważonego rozwoju na świecie. Punktem wyjścia dla dalszych rozważań prowadzonych w artykule jest wyjaśnienie czym jest Proces Rio 20+, jakie są jego cele, główne założenia i jak ten proces funkcjonował w 2012 roku. W pracy omówiony zostanie dokument pt. „Przyszłość jakiej chcemy” (The future we want) w kontekście sportu i turystyki. Zostaną sformułowane również konkluzje co do pomysłu na podjęcie tej problematyki podczas polskiej Prezydencji w Radzie UE w II połowie 2025 r. W ramach artykułu wykorzystano metodę dogmatyczno-egzegetyczną, zbadano dokumenty, które były wytworzone w ramach tzw. koncepcji Rio 20+. Artykuł prezentuje osobiste poglądy autorów i nie może być interpretowany jako stanowisko jakiegokolwiek organu, podmiotu czy instytucji. Artykuł prezentuje stan prawny na dzień 01.01.2023 r.

Słowa kluczowe: zrównoważony rozwój, sport, turystyka, Proces RIO20+

I Wprowadzenie

Niewątpliwie najbardziej doniosłym efektem Konferencji Rio 20+ było sformułowanie dokumentu pt. „Przyszłość jakiej chcemy” (The future we want) [1]. Program ten został przyjęty jako plan działań na najbliższe lata i dotyczy szeroko pojętego zrównoważonego rozwoju. Nie jest to dokument dotyczący bezpośrednio sportu i turystyki, zawiera jednak elementy z tego obszaru, które powinny być kluczowe dla dalszej perspektywy zmian.

W niniejszej pracy omówimy działania podejmowane w związku z Konferencją Rio 20+, a także wskażemy istotne dla turystyki i sportu elementy zawarte w raporcie „Przyszłość jakiej chcemy” (The future we want) [1]. Wbrew pozorom element turystyczny zawarty w omawianym dokumencie jest bardzo mocno związany ze sportem. Turystyka jest bowiem postrzegana w nim w głównej mierze przez pryzmat aktywności fizycznej, nie zaś typowej działalności gospodarczej. To powoduje, że mamy do czynienia z ciekawym, lecz nie do końca właściwym podejściem do ważnej dziedziny gospodarowania w skali państwa. Artykuł ma przytaczać także działania podjęte podczas polskiej Prezydencji w Radzie UE w II połowie 2011 r. Polska będzie sprawować ponownie Prezydencję w I połowie 2025 r., dlatego zapoczątkowane w 2011 r. działania mogą mieć niebagatelne znaczenie dla propozycji, które Polska przedstawi w ramach swojej właściwości podczas kierowania pracami w Radzie UE.

II Istota procesu Rio 20+

Żeby zrozumieć istotę Procesu Rio 20 należy cofnąć się do lat 1989 i 1992. Już w 1989 r. Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych podjęło rezolucję nr 44/228 w której zobowiązano się do zorganizowania w 1992 roku konferencji pn „Środowisko i Rozwój” (UNCED – United Nations Conference on Environmental and Development). W konferencji tej wzięli udział najwyżsi przedstawiciele ze 142 krajów (tj. szefowie rządów czy też prezydenci danych państw). Stąd właśnie zwyczajowa nazwa „Szczyt Ziemi”. Ponadto konferencja zgromadziła kilka tysięcy urzędników, naukowców oraz delegatów z niemalże wszystkich krajów świata. Konferencja odbyła się w dniach 3-14 lipca 1992 roku w Brazylii w Rio de Janeiro [2].

Szczyt Ziemi odbył się 20 lat po przyjęciu Konferencji Sztokholmskiej która wytyczyła nowe zasady ochrony środowiska na świecie. Podczas długotrwałych przygotowań do konferencji w Rio de Janeiro, w które to aktywności były zaangażowane liczne międzynarodowe organizacje- deklarujące w swoich statutowych działaniach ochronę środowiska, a także poprzez liczne spotkania, konferencje międzynarodowe czy też seminaria udało się wypracować teksty trzech podstawowych (najważniejszych) aktów prawnych. Pierwszym aktem który został przyjęty była tzw. Deklaracja z Rio zwana inaczej „Kartą Ziemi” – która to zawiera zbiór zasad ekorozwoju, drugim aktem była tzw. „Agenda 21” – jest to program działań obejmujący wiek XXI, a także eksponujący wszystkie możliwe współczesne problemy państw w zakresie ochrony środowiska. Jest to zbiór zaleceń, ekonomicznych, społecznych i środowiskowych. Ostatnim aktem, który został przyjęty była Deklaracja w sprawie lasów [3]. Dziesięć lat po Szczycie Ziemi w Rio de Janeiro, w Johannesburgu w 2002 r. uzgodniono Plan Wdrażania Agendy 21 i podjęto konkretne kroki w celu przekształcenia wizji w plan działań [4].

Należy z całą stanowczością podkreślić że Konferencja w Rio de Janeiro dała początek idei zrównoważonego rozwoju na świecie. Zgromadzenie Ogólne ONZ Rezolucją RES/64/236 podjęło decyzję o organizacji Konferencji nt. Zrównoważonego Rozwoju (UNCSD) w 2012 r. w Brazylii. Konferencja ta odbyła się w dniach 20-22 czerwca 2012 r. Celem Konferencji Rio 20+ było odnowienie politycznych zobowiązań w obszarze zrównoważonego rozwoju, dokonanie zarówno oceny postępu jak i zidentyfikowanie pozostających braków w implementacji dotychczasowych wyników kluczowych szczytów w obszarze zrównoważonego rozwoju oraz ustosunkowanie się do nowych wyzwań. Jednym z rozpoznanych jako niedostateczne elementów w obszarze zrównoważonego rozwoju jest zbyt małe zaangażowanie biznesu oraz międzynarodowego sektora finansowego [2]. Konferencja miała doprowadzić do zwiększenia mobilizacji tych uczestników życia gospodarczego w ustalanie agendy zrównoważonego rozwoju, procesy decyzyjne oraz finansowanie (poprzez innowacyjne mechanizmy finansowe).

Spotkanie objęło dwa główne tematy: zieloną gospodarkę w kontekście zrównoważonego rozwoju i zwalczania ubóstwa oraz ramy instytucjonalne zrównoważonego rozwoju. Grupa G-77 jest niechętna zielonej gospodarce, w której upatruje wyłącznie narzędzia realizacji interesów krajów rozwiniętych, dlatego koniecznym było ujęcie tematu zielonej gospodarki w kontekście zrównoważonego rozwoju i zwalczania ubóstwa [5]. Konferencja była zakrojona na najwyższy poziom reprezentacji, m.in. UE- przewodniczący KE J.M.Barroso i 6 komisarzy, Dania- premier wraz z 5-7 ministrami, Niemcy - kanclerz A. Merkel.

Głównymi obszarami tematycznymi konferencji były: zielona gospodarka w kontekście zrównoważonego rozwoju i redukcji ubóstwa oraz instytucjonalne ramy zrównoważonego rozwoju. W obszarze zielonej gospodarki w kontekście zrównoważonego rozwoju i zwalczania ubóstwa, stanowisko UE odnośnie oczekiwanego rezultatu końcowego konferencji objęło przyjęcie mapy drogowej dla zielonej gospodarki na poziomie międzynarodowym oraz stworzenie zestawu najlepszych praktyk i doświadczeń dotyczących wdrażania zielonej gospodarki do wykorzystania w charakterze wzorców. Jako jeden z instrumentów implementacji - UE zaproponowała Capacity Development Scheme. Jest to międzynarodowy mechanizm doradztwa w zakresie polityki zielonej gospodarki, oferowany wszystkim zainteresowanym krajom na bazie już istniejących funduszy. Stanowisko polityczne UE dotyczące ram instytucjonalnych zrównoważonego rozwoju Sustainable Development Goals, wprost wynikało z Konkluzji Rady Europejskiej z 2005 r., w których państwa członkowskie wypowiedziały się za utworzeniem wyspecjalizowanej agencji do spraw środowiska. Unia

Europejska zaproponowała utworzenie takiej agencji poprzez przekształcenie UNEP (*United Nations Environment Programme*). Jednakże w odniesieniu do pozostałych (poza filarem środowiskowym) elementów reformy systemu instytucjonalnego zrównoważonego rozwoju, na forum ONZ stanowisko unijne tak naprawdę wciąż jest wypracowywane [6].

Należy zauważyć iż pozycja krajów G-77 jest bardzo roszczeniowa (analogiczna do negocjacji klimatycznych) i koncentruje się na domaganiu się realizacji wszystkich poprzednich zobowiązań dotyczących pomocy rozwojowej oraz na żądaniu nowych dodatkowych środków finansowych i transferu technologii. Jedyne konstruktywne stanowisko część grupy G-77 zaprezentowała wobec koncepcji celów zrównoważonego rozwoju, co stwarza pewną szansę na osiągnięcie kompromisu w całym procesie w przyszłości. Należy jednak pamiętać, że wzajemna relacja celów zrównoważonego rozwoju (SDGs) i Milenijnych Celów Rozwoju (MDGs) nie została do tej pory wyjaśniona [2]. W odpowiedzi na tę roszczeniową postawę G-77 kraje rozwinięte (UE, USA i Japonia), wskazują, że w związku z globalnym kryzysem gospodarczym oraz dużymi zmianami, które nastąpiły od 1992 r. w tym znaczącym umocnieniem pozycji politycznej i gospodarczej niektórych krajów rozwijających się- tzw. *emerging economies* (Brazylia, Indie, Chiny) powinny być gotowe do przyjęcia nowego zakresu odpowiedzialności za rozwój.

Z kolei pozycję prezentowaną dotychczas przez USA trudno uznać za konstruktywną, amerykańanie nie precyzują bowiem własnego stanowiska ani odnośnie zielonej gospodarki ani w obszarze instytucjonalnych ram zrównoważonego rozwoju, a wyraźnie sygnalizują, że lansowana przez UE koncepcja wyspecjalizowanej agencji ds. środowiska jest dla nich nieakceptowalna (*red-lines*). Negocjacje formalne i nieformalne prowadzone były od grudnia 2011 do maja w 2012 Nowym Jorku [4]. Ostatnia faza negocjacji miała miejsce w Brazylii przed samym szczytem.

Jednym z nielicznych pozytywnych wymiarów konferencji było zaangażowanie globalnego społeczeństwa obywatelskiego w niespotykanym dotąd stopniu. Cztery dni poprzedzające konferencję wypełniły dyskusje moderowane przez noblistów z udziałem społeczeństwa obywatelskiego. Wykorzystane zostały takie narzędzia komunikacji jak Facebook czy Twitter.

III Działania podejmowane przez Polskę w ramach procesu RIO 20+

W drugiej połowie 2011 roku tempo prac przygotowawczych w ramach procesu Rio 20+ było szczególnie intensywne i nastąpiła potrzeba podejmowania szeregu trudnych zagadnień negocjacyjnych i decyzyjnych. Polska prezydencja podjęła szereg działań mających na celu przygotowanie UE do konferencji RIO 20+.

W dniu 10 października 2011 zostały przyjęte konkluzje Rady Środowiskowej. 20 czerwca 2011 roku został opublikowany Komunikat Komisji Europejskiej dla Procesu Rio+20. Publikacja Komunikatu była podstawą do rozpoczęcia prac grupy roboczej Rady UE nad Konkluzjami Rady Środowiskowej. Na obrady grupy roboczej, która jest wiodąca dla tego procesu, mają stałe zaproszenie przedstawiciele dwóch innych grup roboczych: CODEV (ze względu na aspekt współpracy rozwojowej) oraz CONUN (ze względu na reformę ram instytucjonalnych zrównoważonego rozwoju). Po opublikowaniu Komunikatu KE, zaistniała konieczność włączenia innych grup roboczych Rady. Co należy podkreślić z całą stanowczością, konkluzje przyjęte przez Radę Środowiskową podczas polskiej Prezydencji, były pierwszym politycznym stanowiskiem przyjętym przez ministrów unijnych w procesie przygotowań do Konferencji (nie licząc krótkich konkluzji o charakterze proceduralnym przyjętych podczas Prezydencji hiszpańskiej) [6].

Drugim zadaniem które postawiła sobie Polska w czasie swojej prezydencji było zorganizowanie konferencji ministerialnej w Warszawie w dniach 11- 12 października 2011r.

Polska była organizatorem (konferencji) ministrów z krajów UE i wybranych kluczowych krajów w procesie. Celem Konferencji pod nazwą *Sharing Green Economy best practices towards Rio 20+* było przedstawienie pozycji każdego z partnerów i konsultacji zmierzających do zbliżenia stanowisk, jak i wsparcia UNDESA w przygotowaniu ambitnego wyniku konferencji. Konferencja odbyła się w Auli Uniwersyteckiej UW przy ul. Dobrej w Warszawie. W październiku 2011 roku Rada UE przyjęła konkluzje, w których zawarta była pierwsza oficjalna polityczna pozycja UE która została przesłana do UNDESA (Departament Socjalno Ekonomiczny Narodów Zjednoczonych) w listopadzie 2011 r. Ponieważ UE zależało na pozytywnym, ambitnym wyniku konferencji Rio 20+, Polska chciała wspólnie z kluczowymi partnerami procesu prowadzić dialog, który miał na celu wypracowanie rozwiązań na miarę tego procesu [5].

Konferencja oscylowała wokół dwóch tematów. Pierwszym tematem było przekazanie konkluzji Rady Środowiskowej dotyczących procesu Rio 20+ według tych konkluzji Główne wyniki Konferencji Rio 20+ powinny zawierać „mapę drogową w obszarze zielonej gospodarki” złożoną z konkretnych celów i działań na szczeblu międzynarodowym, jak również pakiet reform prowadzących do wzmocnienia międzynarodowego zarządzania środowiskiem. Jak stwierdził ówczesny Minister Środowiska Andrzej Kraszewski: „Unia Europejska jest liderem w wielu globalnych procesach dotyczących ochrony środowiska ministrowie środowiska potwierdzili, że dążą do podobnego zaangażowania Europy w globalny proces RIO 20+” [3].

Kolejnym tematem konferencji, równie ważnym była zielona gospodarka, która jest narzędziem do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju. Drogi osiągnięcia zielonej gospodarki mogą być różne. Konferencja w Warszawie stanowiła forum do wymiany doświadczeń w obszarze narodowych, regionalnych i lokalnych - najlepszych przykładów zastosowania zielonej gospodarki, które posłużą do wypracowania konkretnych rozwiązań. Jak stwierdzono podczas konferencji - doświadczenia z ostatnich 20 lat wskazują, iż niezbędne jest bardziej aktywne włączenie partnerów, w tym biznesu, w osiąganie celów zrównoważonego rozwoju. Dyskusja odbyła się przy okrągłym stole, przy którym zasiadli ministrowie krajów członkowskich UE, 10 ministrów krajów kluczowych partnerów procesu RIO 20+ oraz przedstawiciele Banku Światowego, Światowej Organizacji Handlu, UNDESA. Kolejnym punktem, nad którym należy się zatrzymać jest przygotowanie wkładu UE do dokumentu wyjściowego na Konferencję Rio 20+ (tzw. „zero draft”), terminem granicznym był 1 listopada 2011 r. Przyjęte 10 października 2011 r. Konkluzje Rady Środowiskowej stanowiły polityczne podłoże do wypracowania wkładu UE do dokumentu wyjściowego na Konferencję Rio 20+ (tzw. „draft zero”), który został przygotowany przez UNDESA na podstawie wkładów przesłanych do 1 listopada 2011 r. Jest to podstawowy dokument który stał się podłożem do wypracowania wspólnego stanowiska [8].

W ramach przygotowań do Konferencji na forum globalnym zaplanowane zostały trzy spotkania przygotowawcze: PrepCom 1, 2 i 3 oraz trzy spotkania międzysesyjne.

Podczas spotkania PrepCom 1 nie uzgodniono zasad proceduralnych Konferencji Rio 20+ („rules of procedures”), a prace podjęte podczas tego spotkania zostały całkowicie zablokowane. Kwestie te nie były podejmowane podczas PrepCom 2. Wypracowanie zasad proceduralnych Konferencji Rio 20+ pojawiło się na agendzie drugiego spotkania międzysesyjnego w grudniu 2011 r. podczas Prezydencji polskiej [9]. Zgodnie z harmonogramem prac przygotowawczych w ramach procesu Rio 20+ w grudniu 2011 roku odbyło się drugie spotkanie międzysesyjne. Jest to forum, gdzie pod auspicjami UNDESA spotkali się przedstawiciele państw i innych uczestników procesu, by przygotować stanowisko na Konferencję. Jako, iż odbywało się ono po przesłaniu wkładów do „draft zero” oraz tuż przed szeregiem tygodniowych spotkań zaplanowanych na styczeń, luty i marzec 2012, to stanowiło znakomitą podstawę do dalszych prac [10].

Stanowisko UE na konferencję ONZ Rio 20+ objęło zatem następujące kwestie programowe: przyspieszenie globalnego przechodzenia do zielonej gospodarki; określenie jasnych i zdeterminowanych czasowo celów operacyjnych na szczeblu globalnym oraz na poziomie gospodarek narodowych; wzmocnienie globalnych ram instytucjonalnych na rzecz zrównoważonego rozwoju; przyspieszenie prac nad określeniem światowych, spójnych celów na okres po 2015 roku [11].

IV „Przyszłość jakiej chcemy” (The future we want) w kontekście sportu i turystyki

Dokument przyjęty podczas Konferencji Rio 20+ określał nie tylko sprawy środowiskowe, ale również aspekty dotyczące turystyki w kontekście aktywności fizycznej. W ramach tego aktu, podkreślono iż „dobrze zaprojektowana i zarządzana turystyka może wnieść znaczący wkład w trzy wymiary zrównoważonego rozwoju” [12], polegające na tworzeniu:

- 1) godnych warunków pracy i płacy oraz generowaniu potencjału gospodarczego;
- 2) świadomości ludzkiej w obszarze ekologii, ochrony środowiska, poszanowania dzikiej fauny i flory, różnorodności biologicznej i kulturowej;
- 3) lokalnych gospodarek, które mają się przyczynić do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju [12].

Powyższe „wymiany zrównoważonego rozwoju” [12] powinny pozwalać dążyć do „promowania inwestycji w zrównoważoną turystykę, w tym ekoturystykę i turystykę kulturalną, co może obejmować tworzenie małych i średnich przedsiębiorstw oraz ułatwianie dostępu do finansowania, w tym poprzez inicjatywy mikrokredytowe dla ubogich, rdzennej ludności i społeczności lokalnych na obszarach dużego potencjału ekoturystycznego. W związku z tym zwrócono uwagę na niebagatelne znaczenie ustanowienia, w razie potrzeby, odpowiednich wytycznych i przepisów prawa zgodnie z krajowymi priorytetami i ustawodawstwem w zakresie promowania i wspierania zrównoważonej turystyki.” [12].

To wszystko nierozdzielnie wiąże się również ze sportem jako aktywnością fizyczną. Odpowiednie wsparcie dla przedsiębiorstw i stowarzyszeń kultury fizycznej przyczynia się do zrównoważonego rozwoju w kontekście sportu, który może być formą odpowiedzi na różnego rodzaju zmiany w otoczeniu przyrodniczym. Wiąże się to też bezpośrednio z tzw. trzecią generacją praw człowieka, która obejmuje prawa kolektywne (całościowe, solidarnościowe). Tutaj jako przykład można wskazać prawo do czystego środowiska, czy też rozwoju [13]. Należy jednocześnie pamiętać, że to w obszarze sportu może dochodzić do łamania przepisów prawa powszechnie obowiązującego [14], czego przykładem jest choćby nielegalny off-road. Brzmienie art. 15 ust. 1 pkt 27 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, nie pozostawia złudzenia i wprost wskazuje iż w parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody, zabrania się: organizacji imprez rekreacyjno-sportowych - w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

V Podsumowanie

Artykuł przedstawił charakterystykę i główne założenia Procesu RIO 20+ a także kwestię poparcia Unii Europejskiej dla samej idei zrównoważonego rozwoju na świecie. Punktem wyjścia dla rozważań prowadzonych w artykule było wyjaśnienie czym jest Proces Rio 20+, jakie są jego cele, główne założenia i jak ten proces funkcjonował w 2012 roku. W ramach rozważań chcieliśmy pokazać odniesienie tego procesu do szeroko pojętego sportu i turystyki. Te dwa ostatnie aspekty zostały przez nas rozważone w kontekście dokumentu pod nazwą „Przyszłość jakiej chcemy” [1]. Pozostaje mieć nadzieję, iż w ramach Prezydencji Polski w Radzie UE w I połowie 2025 r. temat zrównoważonego rozwoju w sporcie i turystyce zostanie dogłębnie zbadany i podsumowany dokumentem, który będzie zawierał znacznie bardziej rozbudowane i konkretne wytyczne, niż było to w przypadku propozycji „Przyszłość jakiej chcemy” (The future we want) [1]. Tylko strategia zrównoważonego rozwoju sportu i turystyki wspólna dla całej UE może pomóc osiągnąć założenia poszanowania różnorodności biologicznej i kulturowej oraz rewizji naszego podejścia do natury, w szczególności w kontekście obecnych zagrożeń cywilizacyjnych [15].

Wkład autorski:

Autorzy odpowiadali za następujące rozdziały: D.Borek- I, IV, V; S.Raniszewski, M.Tomanek, M.Bugajska- II, III, V. Konceptualizacja: S.Raniszewski; metodyka: S.Raniszewski, korekta: M.Tomanek

Bibliografia

- [1] https://odpowiedzialnybiznes.pl/wpcontent/uploads/2012/08/Analiza_tematyczna_3_Rio20.pdf;
- [2] Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno – Społecznego i Komitetu Regionów Rio20+ w kierunku zielonej gospodarki i lepszego zarządzania COM 363/2011;
- [3] Informacja na temat procesu przygotowawczego do Konferencji Narodów Zjednoczonych Zrównoważonego Rozwoju Rio 20+. Warszawa 2011 Ministerstw Środowiska - dokument niepublikowany;
- [4] Dokument Rio 20 + wkład na Radę, niepublikowany Ministerstwo Środowiska Warszawa 2011;
- [5] Rio+20: Pathways to a Sustainable Future - Council conclusions - 3152th ENVIRONMENT Council meeting Brussels, 9 March 2012;
- [6] www.mos.gov.pl;
- [7] Informacja na temat procesu przygotowawczego do Konferencji Narodów Zjednoczonych Zrównoważonego Rozwoju Rio 20+. Warszawa 2011 Ministerstw Środowiska - dokument niepublikowany;
- [8] www.pl2011.eu;
- [9] <http://www.uncsd2012.org/>;
- [10] <http://www.uncsd2012.org/content/documents/370The%20Future%20We%20Want%2010Jan%20clean%20no%20brackets.pdf>;
- [11] European Council Conclusions (Brussels, 1-2 March 2012) Extract from doc. EUCO 4/12 of 2 March 2012 (paragraphs 25 and 28);
- [12] <https://sustainabledevelopment.un.org/futurewewant.html>;
- [13] A. Michalska, Podstawowe prawa człowieka w prawie wewnętrznym a paktów praw człowieka, Warszawa 1976;
- [14] W. J. Cynarski, Brutalizacja sportu na przykładzie popularnych, widowiskowych gier sportowych (w:) Sport a agresja, red. Z. Dziubiński, Warszawa 2007;
- [15] J. Babiński, „Kwestia ekologiczna” w nauczaniu Jana Pawła II, (w:) Studia Gdańskie t. XXX, 2012.